

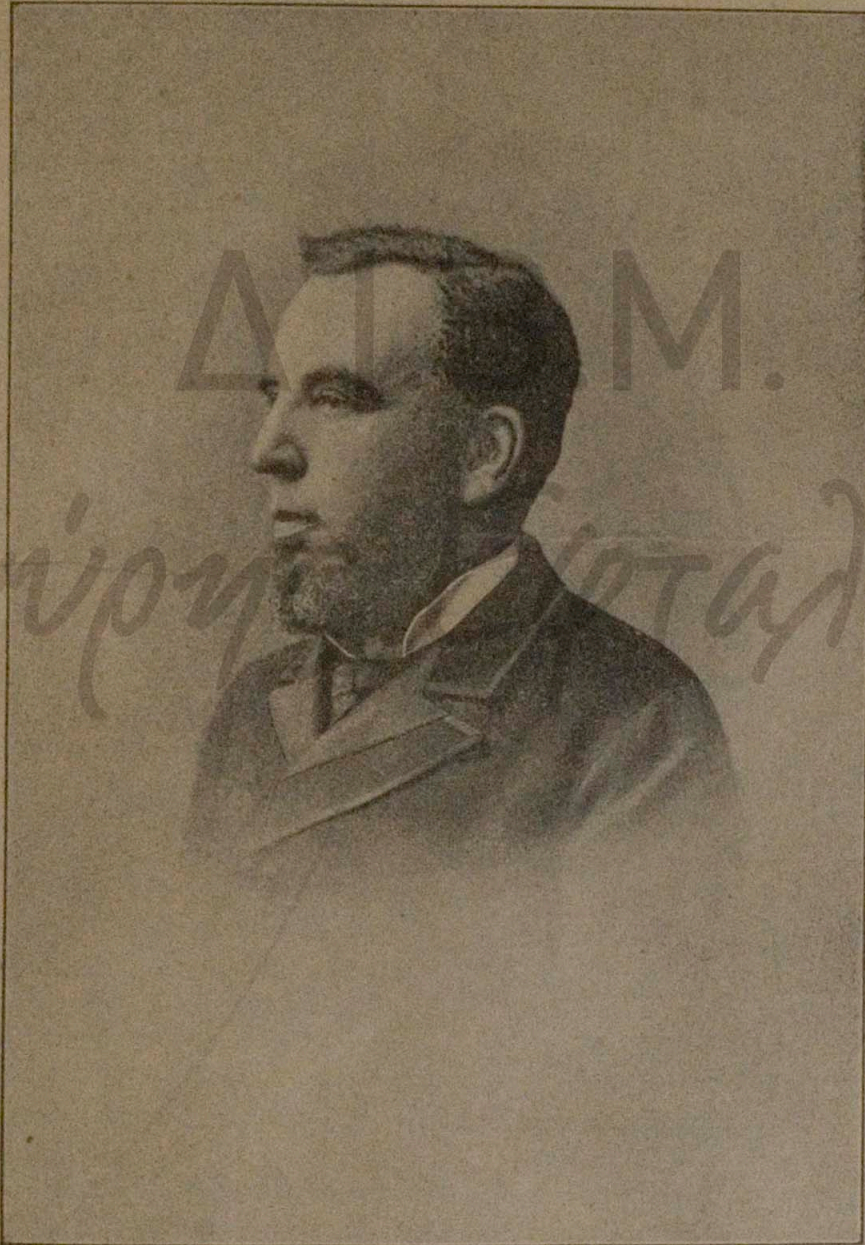

ΠΑΡΑΜΥΘΙΑ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ

Η ΑΓΓΕΛΙΚΑ

Έγινε μεγάλη ταραχή σάν πρωτοφάνηκε στο χωριό η Άγγελικα. Συνειθισμένοι ο κόσμος απ' τις ντροπαλές και συμμαζεμένες χωριατοπούλες,

τρέλλαινε σά γελοῦσε και τοὺς ἔδειχτε τὰ μεγάλα κι' ἔμορφα δόντια της. Τρίτο, ποῦ δὲ φοροῦσε χωριάτικα, μόνο τῆς χώρας φορέματα. Μὰ

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΒΙΚΕΛΑΣ

βλέπει ἔξαρνα μέσα στο χωριό μιὰ κοπέλλα, ποῦ τοὺς φάνηκε σά Θεά. Πρῶτο, ποῦ ἦταν κάτ-σπη, σά νά μὴν τὴν εἶδε ἥλιος ποτέ; δεῦτερο, πρόσχηρη, γελαζοῦμενη και ζωηρή, ποῦ τοὺς

τί πρῶτο, και τί δεῦτερο, και τί δέκατο; Ἦταν νά τὴν βλέπης, και νά μὴ χορταίνης.

Ἐφερε μιὰν ἐπανάσταση στο χωριό η Άγγελικα. Οἱ καλοὶ χωριανοὶ δὲν τὸ λογάριζαν ἕνα

τέτοιο κακό. Ὁ σκοπός τους ἦταν ἀθῶος. Αὐτοὶ ζητοῦσαν μιὰ καλὴ δασκάλισσα, νὰ μάθῃ τὰ κορίτσια τους γράμματα. Γράφουν λοιπὸν στὴ χώρα, καὶ σὲ λιγάκι ἐρχεται ἡ Ἀγγέλικα.

Σκολεῖο χτισμένο δὲν εἶχαν ἀκόμη. Τῆς νοικιάζουν ἓνα σπιτάκι, καὶ μέσα σ' αὐτὸ τὸ σπιτάκι ἄρχισε ἡ Ἀγγέλικα νὰ πολιτίζει τοῦ χωριοῦ τὰ κορίτσια. Ὡς ἐδῶ ἡ δουλειὰ πῆγαινε καλά. Τὰ κορίτσια μαθαίνανε πῶς τὸ ψωμί δὲν τρώγεται μέσα στὸ βιβλίο ἂν δὲ γενῆ ἄρτος, καὶ σὰν τέλειοναν τὰ μαθήματα, ἄρχισε τὸ ἐργόχειρο. Καὶ τὸ βράδυ, σὰν πῆγαιναν στὰ σπίτια τους, ἄλλη ἐδειχτε στὸν πατέρα της μπιμπίλες, ἄλλη παντοῦφλες, κι' ἄλλη κεντημένες καπνοσακούλες. Κι' ὁ πατέρας τ' ἄβλεπε αὐτὰ καμάρωνε ποῦ τέλος πάντων εἶδαν ἀνθρωπισμὸν τὰ κορίτσια.

Ἡ δουλειὰ ὁμῶς δὲ σταμάτησε ὡς ἐδῶ. Οἱ μεγάλες κοπέλλες, ποῦ δὲ μπορούσαν πιά νὰ πάνε σκολεῖο, δὲν ἔπρεπε νὰ μείνουν κι' αὐτὲς πίσω. Πῶς νὰ βγοῦν ὕστερα οἱ μικρότερες ἀδερφάδες τους πρὸ ἄξιες καὶ πρὸ χαριτωμένες στὸν κόσμον! Ῥίχτουνται λοιπὸν τῆς Ἀγγέλικας, κ' ἡσυχία δὲν τῆς ἀφίνουν. Νυχτέρι δὲ γίνονται, ποῦ νὰ μὴν τὴν ἔχουν στὴ μέση νὰ λῆ ἱστορίες, νὰ ξηγᾶ συνήθειες τῆς χώρας, νὰ τραγουδᾷ τραγουδιὰ τῆς χώρας, νὰ κόβῃ καὶ νὰ βάζῃ, κι' αὐτὲς νὰ λησμονοῦν κάθε χωριάτικο παιγνίδι, τραγουδι καὶ παραμῦθι, καὶ νὰ κάθονται σὰ μαγεμμένες νὰ κοῦν τὴν Ἀγγέλικα!

Εἶνε ἀλήθεια πῶς σὰν ἐφρευγε ἡ δασκάλισσα στὸ σπιτάκι της, οἱ χωριατοπούλες, — πῶς νὰ ξεχάσουν τὴν τέχνη! — τῆς κάμανε χίλια περιγέλια τῆς κακόμοιρης. Ἄλλη νὰ μιμᾶται τὴ φωνὴ της, ἄλλη τὰ συνήθιστα λόγια της, ἄλλη τὴ μαριόλική της ματιά. Ἀθῶα περιγέλοια, χωρὶς καμιὰ ζούλια καὶ καμιὰ κακία, ἔτσι νὰ τῆς βροῦν κάτι τις νὰ γελάσουν. Καὶ σὰν ἔσκαναν στὸ γέλιο, ἄρχιζαν πάλι νὰ τῆς θαμμάζουν τὰ κόκκινα χεῖλη, τὰ κάτασπρα δόντια, τὸ μικρὸ ποδαράκι, τὴν περπατηξιὰ της, τὰ στολιδάκια της, τίς φορεσιὰς της, ὅλη της τὴ χάρι καὶ τὴ μορφιά.

Καὶ μὲ τὸ βλέπε βλέπε καὶ θάμναζε, ἄρχισαν οἱ χωριατοπούλες ν' ἀλλάζουν συνήθειες. Ἡ ἀλλαγὴ αὐτὴ ἦταν φυσικὰ σιγανὴ κι' ἀπ' ἔξω μονάχα. Φίση δὲ μπορούσε ν' ἀλλάξῃ ἡ χωριατοπούλα. Ἀλλάζε λοιπὸν μερικὰ λόγια, μερικὰ φερσίματα, μερικὰ φορέματα καὶ στολίδια. Κι' αὐτὸ ἴσια ἴσια ἦταν ποῦ τοὺς ἔκαμε τοὺς καλοὺς χωριανούς νὰ μὴν τὴν καλοβλέπουν τὴ λουσάτη ἐκείνη μάγισσα. Τώρα δὲ σῶνανε πιά τὰ σπιτικὰ τούλια καὶ λινομέταξα, ἔπρεπε νὰ φέρουν κι' ἀπ' τὸ μαγαζι λογιῆς λογιῆς κοροδέλλες, κουμπιὰ καὶ κουρέλλια. Καὶ τὸ χειρότερο, ποῦ ἡ μίμηση δὲ μπορούσε ν' ἄνε σωστή, κ' ἔβλεπε, ἄξαφνα ἓνα καπελλῖνο μ' ἓνα γερνάνι, ἓνα φράγκικο φαρ-

μπαλᾶ μ' ἓνα κοντογοῦνι. Ὁ πατέρας φυσικὰ δὲν τὰ κοίταζ' αὐτὰ. Ὁ πατέρας μέσα του τὰ καμάρωνε ἴσως. Ἐκεῖνο ποῦ τὸν πονοῦσε τὸν πατέρα ἦταν ἡ τσέπη, τὸ ἔξοδο, αὐτὴ ἦταν ἡ ἐπανάσταση ποῦ ἔβλεπε ὁ νοικοκύρης καὶ τὸν ἐπιανε τρόμος. Κι' ὅσο ἡ κόρη του στολιζοῦνταν, τόσο φύλαγε αὐτὸς τὴ λιγδωμένη του γούνα, ἢ τὸ μπαλωμένο του πόδημα.

Μῆτε δῶ δὲ σταμάτησε τὸ κακό. Ἡ Ἀγγέλικα, καθὼς εἶπαμε, ἦταν ζωηρὴ καὶ μιλητικιά. Ἀρχισε λοιπὸν σιγὰ σιγὰ νὰ ψαλιδίζει καὶ τῆς χωριατοπούλας ἡ γλώσσα, κι' ἄς ἦταν καὶ κανένας ξένος μπροστὰ της. Κάποτε πετοῦσε καὶ μιὰν αὐθάδεια τοῦ πατέρα της. Οἱ προεστοὶ κ' οἱ ἔφοροι, ἂν καὶ σὰν καλοὶ πατριῶτες ἤθελαν τὴν πρόοδο τοῦ χωριοῦ, ἡ νοικοκυρωσύνη τους ὅμως ἦταν κι' ἀπ' τὸν πατριωτισμὸ μεγαλήτερη, καὶ κάθε φορὰ ποῦ παίζαν τὰ κομπολόγια τους στὸ ιδιαίτερό τους καφενεδάκι συλλογιούντανε πῶς νὰ τὴ συμμαζέψουν λιγάκι αὐτὴ τὴ δασκάλισσα, νὰ περιοριστῇ τὸ κακό. Νὰ τὴ διώξουν δὲν ταίριαζε. Μιὰ δασκάλισσα ἔπρεπε ν' ἄχουν. Ποιὸς ζέρει ἂν δὲν τοὺς ἤρχουνταν καὶ χειρότερον.

— Ἐγὼ τὸν βροῦκα τὸν τρόπο, τοὺς λέει μιὰ μέρα ἓνας τους, Σπανὸ τὸν λέγανε, ἂν καὶ δὲν ἦταν σπανός. Νὰ τὴν παντρέψομε τὴ δασκάλισσα. Θὰ νοικοκυρευτῇ καὶ θὰ ἡσυχάσῃ κι' αὐτὴ κ' ἔμεϊς.

— Ποῦ νὰ τὴν παντρέψῃς! Δὲν ἄκουσες, ἔτι ἔλεγε τίς προάλλες τῆς κόρης μου, πῶς εἶνε ντροπῆς νὰ τὴν παντρεύουν οἱ γονιοὶ της καὶ νὰ μὴ διαλέγῃ μοναχὴ της τὸ παλικάρ της;

— Αἶ, ἄς τὴν ἀφήσομε λοιπὸν νὰ τὸν διαλέξῃ αὐτὴ λίγο τερτίπι κ' ἔγεινε ἡ δουλειὰ.

Καλὴ τους τύχη ποῦ εἶχαν ἓνα ἀνοικονόμητο χουβαρτᾶ, τὸν πρωτομάστορα τὸ Μυζήθρα. Πηγαίνει ὁ Σπανός μιὰ βραδιὰ στὴν ταβέρνα, τοῦ ρίχτεται τοῦ Μυζήθρα, καὶ μὲ λίγα λόγια τὸν ἐτοιμάζει γιὰ τὸ τερτίπι.

— Τί κάθεσαι καὶ χάνεις τὴ νιότη καὶ τὴ μορφιά σου στὴν ταβέρνα; τοῦ λέει. Ποῦ θὰ τὴ ξανάβρῃς μιὰ τέτοια Νεράϊδα, τέτοιο ἀφρό, τέτοιο κρόνο; Τί καλύτερο θέλεις παρὰ μιὰ τέτοια γυναίκα; Τὸ δικό σου τῶχεις, τί πειράζει ἂν δὲν εἶνε καὶ πλοῦσια; Μιὰ πατινάδα, ἂ φοβάσαι τὴν πατινάδα, ἓνα λουλουδάκι, μιὰ μικρὴ πρόφαση, καὶ τέλειωσε ἡ δουλειὰ. Τί χάνουμε τὰ λόγια μας; Πῆγαινε σπιτί της ἀπόψε νὰ κοιτάξῃς μὴν τύχη κι' ἄρχισε νὰ καθίξῃ ὁ καινούργιος ὁ τοῖχος. Πες πῶς σ' ἔστειλα γῶ. Μὴ φοβάσαι. Κάμε σὺ μιὰν ἀρχή, κι' ὅσο γιὰ τὰ στερνά, ἐνοια σου.

Ὁ Μυζήθρας στὴν ἀρχὴ τὰ πῆρε ὅλα αὐτὰ γιὰ κοροϊδέματα τοῦ κύρ Σπανοῦ. Τὸν ἤξερε

πῶς ἀγαποῦσε νὰ πειράζῃ καὶ δὲν πολυπρόσεξε. Σὰν πήγαινε ὅμως σπῖτι του τὴ βραδυὰ ἐκεῖνη ὁ Μυζήθρας δὲν τραγουδοῦσε καθῶς, ποῦ συνείθιζε. Βυθίστηκε σὲ μιὰ παράξενη συλλογὴ. Ἡ σιγὴ δὲν εἶχε. Γιατί τάχα νὰ κάμῃ ἓνα τέτοιο χωρατὸ ὁ Σπανός; Γιατί νὰ μὴν εἶνε κι' ἀλήθεια; Τί χάνῃ ἂ δοκιμάσῃ; ἂν πιτύχῃ, ποιὸς ἄλλος μὲς τὸ χωριὸ θάχῃ ἓνα τέτοιο θησαυρὸ γιὰ γυναῖκα; ἂν δὲν πιτύχῃ, καὶ τὸ μάθη ὁ κόσμος, καὶ τῆς βγάλουν τραγοῦδι, ἄς ὄψεται ὁ Σπανός, ποῦ στάθηκε αἷτιος.

Ἀνέβαινε τὸν ἀνήφορο καὶ πήγαινε πρὸς τὸ Σκολεῖο. Στάθηκε μιὰ στιγμή νὰ πάρῃ τὴν ἀναπνοή του. Ἐρριξε μιὰ ματιὰ πρὸς τὰ παράθυρα τῆς Ἀγγέλικας, καὶ τοῦρθε νὰ ξεσπάσῃ στὸ τραγοῦδι ποῦ νὰ πῆ καπνός. Κρατήθηκε ὅμως καὶ πῆγε μπρός. Φτάνει στὴν πόρτα. Ἡ καρδιά του ἔτρεμε τώρα, ὁ λαιμός του στέγνονε, ἴδρος φιλὸς τὸν περιχύνε. Σκύβει καὶ βλέπει ἀπ' τὴν κλειδότηρα πρὶ νὰ χτυπήσῃ. Μέσα στὸ χαγιατί ἡ παρακόρη, ἡ θύρα ὅμως τῆς κάμαρας ἀνοιχτή, κ' ἡ Ἀγγέλικα μπρὸς σ' ἓνα τραπεζάκι καὶ κεντούσε.

— Καλὰ λέει ὁ Σπανός πῶς εἶνε Νεράιδα ἡ διαδόλισσα, εἶπε. Ὡς τόσο, τί νὰ τῆς πρωτοπῶ σὰν ἔμπω! Αἶ, ἄς τῆς πῶ καλησπέρα κ' ἔχ' ὁ Θεὸς γιὰ τᾶλλα.

Χτυπᾷ τὴν πόρτα. Ἀνοίγει ἡ παρακόρη, καὶ μπαίνει μέσα ὁ πρωτομάστορας.

Ἡ Ἀγγέλικα σηκώνεται μισοτρομαγμένη. Στάθηκε σὰ λαμπάδα, μὲ τὰ μαῦρά της μάτια ὀρθάνοιχτα, σὰ νὰ τοῦ λέγανε τί θέλει ἐκεῖ τέτοια ὥρα!

— Καλησπέρα σας, κ' ἓνα λυχνάρι, τῆς λέει. νὰ ρίξω μιὰ ματιὰ στὸ κατῶγι, γιατί ὁ καινούργιος ὁ τοῖχος θαρῶ πῶς καθίζει καὶ μ' ἔστειλε ὁ κύρ Σπανός νὰ κοιτάξω.

— Μαρούλα, φωνάζει ἡ Ἀγγέλικα, ἀναψε ἓνα φῶς καὶ δός το τοῦ Μάστορα νὰ κοιτάξῃ. Ἐλπίζω πῶς δὲν εἶνε τίποτε.

— Ἐγὼ κοίταξα καλὰ ἀπ' ἔξω καὶ νὰ σᾶς πῶ δὲν παρατήρησα τίποτε. Ὡς τόσο ἄς δοῦμε κι' ἀπὸ μέσα.

Κατεβαίνει στὸ κατῶγι, καὶ σὲ λίγη ὥρα ξαναεβαίνει καὶ λέει πάλι τῆς δασκάλισσας πῶς δὲν ἔχει φόβο ὁ τοῖχος, καὶ νὰ μὴν τὸ κάμῃ μήτε λόγο, νὰ μὴν τρομάξῃ ὁ κόσμος τοῦ κάκου, καὶ δὲν στέλνει σκολεῖο τὰ κορίτσια του.

Ἐδῶ στάθηκε μιὰ στιγμή ὁ Μυζήθρας μπροστά της. Ὁ Μυζήθρας δὲν ἦταν ἄσκημο παλικάρι. Ἦταν ἀψηλός, μεγάλα καστανὰ μάτια καὶ μικρὸ μουστάκι λεβέντικο, ἦταν καὶ γλυκομίλητος. Ἐλα ὅμως ποῦ δέθηκε ἡ γλῶσσά του τώρα! Τί νὰ τῆς πῆ, ποῦ ἦταν κ' ἡ παρακόρη παρέξω!

— Ἄς δοῦμε μιὰ καὶ στὸ Σκολεῖο μέσα λέει ἄξαφνα, ἐκεῖ ποῦ κοίταζε γύρω τοὺς τοίχους.

Καὶ παίρνει τὸ λυχνάρι, καὶ πηγαίνει μόνος του στὴν κάμαρα τοῦ Σκολεῖου, νὰ συλλογιστῇ πῶς ν' ἀρχίσῃ τὴ δυσκολώτατη αὐτὴ ὀριλία.

— Λατε νὰ δῆτε, τῆς φωνάζει ἀπὸ μέσα.

Ἡ Ἀγγέλικα πηγαίνει στὴν κάμαρα τοῦ Σκολεῖου.

Ἐφεγγε δὲν ἔφεγγε μέσα στὴ μεγάλη ἐκεῖνη κάμαρα μὲ τὸ μικρὸ λυχνάρι. Ἡ Ἀγγέλικα περπάτηξε λαφρὰ λαφρὰ καὶ πῆγε καὶ στάθηκε μπροστά του σὰν ἄγαλμα, μὲ τὸ ἀμελημένο τῆς φόρεμα, μὲ τὰ μαῦρά της μάτια, μὲ τὸν ἄσπρο λαιμό της, καὶ μὲ τὰ δύο της χεράκια σφιγμένα πρὸς τὰ στήθια σὰ νὰ μισοκρύνε.

— Αὐτὴ τὴ χαραμάδα πρέπει νὰδε ὁ κύρ Σπανός καὶ φοβήθηκε. Λίγο σουβὰ θέλει καὶ τίποτις ἄλλο. Τὸ σπῖτι εἶνε γερό, μᾶς βγήκε καὶ κλορρίζικο. Ὅλες μας οἱ κοπέλλες ἀθροπεύουν δῶ μέσα.

— Καλωσύνη σας νὰ τὸ λέτε αὐτό καὶ τοῦ χαμογέλασε ἡ Ἀγγέλικα.

— Δασκάλισσά μου, ἐμεῖς οἱ χωρικοὶ λέμε ἴσια τὰ πράματα. Θὰ σᾶς ἔλεγα καὶ μιὰν ἄλλην ἀλήθεια, ἂν δὲ φοβούμουν πῶς μπορούσατε νὰ τὸ πάρτετε ἄσκημα.

— Σὰν τί ἀλήθεια, τοῦ κάνει ἡ Ἀγγέλικα, καὶ πάει ἓνα βῆμα κοντήτερα του.

— Πῶς εἶνε μιὰ ψυχὴ στὸ χωριὸ ποῦ πάει νὰ τρελλαθῇ μετὰ σᾶς.

— Καλὲ τί μοῦ λές! Καὶ ποιὰ νᾶνε, νὰ σὲ χαρῶ, αὐτὴ ἡ ψυχὴ: πές μου το τώρα ποῦ δὲ μᾶς ἀκούει κανένας.

— Κι' ἂν θυμώσετε;

— Σοῦ τάξω πῶς δὲ θυμόνω, ὅποιος κι' ἂν εἶνε: γιατί νὰ θυμώσω;

— Καλὰ, νὰ σᾶς πῶ λοιπὸν ποιός. Εἶνε ἐνός, ποῦ δὲν εἶνε γέρος, δὲν εἶνε καὶ φτωχός. Δὲ ξέρει πολλὰ γράμματα, εἶδε ὅμως στὸν καιρὸ του λιγάκι κόσμο. Ἐξω τὴν ἔμαθε τὴν τέχνη του. Εἶνε λοιπὸν καὶ τεχνίτης. Δὲ ξέρει νὰ λήῃ τὸν πόνου του σὰ βιβλίο, ξέρει ὅμως νὰ τὸν τραγοῦδῃ σὰν τὸ πουλί μὲς τὰ δάση. Δὲ ξέρει νὰ χαιρετᾷ φράγκικα, ξέρει ὅμως ν' ἀγαπᾷ καὶ νὰ χαϊδεύῃ ῥωμέικα.

— Κι' τὸνομά του; ῥωτᾷ ἡ Ἀγγέλικα χτυπώντας τὸ ποδαράκι της.

— Δὲ μπορῶ νὰ πῶ τὸνομά του, δὲν ἀποκοτῶ. Καὶ σταμάτησε ὁ Μυζήθρας.

— Εἶνε ἔτζι ἀψηλός, νόστιμος, παλικαρῆς, γλυκομίλητος; ῥωτᾷ πάλι ἡ Ἀγγέλικα γελώνοντας.

— Δὲ μπορῶ, δὲ μπορῶ νὰ σᾶς πῶ: πάει νὰ σβύσῃ ὁ νοῦς μου σὰν αὐτὸ τὸ λυχνάρι. Καὶ βάζει τὸ λυχνάρι σ' ἓνα θρανίο, κι' ἀπλώνει τὸ χέρι στὸν τοῖχο, καὶ βλέπει χάμω συλλογισμένος.

— Τί ἔπαθες, παλικάρι μου; τί ἔχει ὁ καυμένος! Νά σοῦ φέρω λιγάκι νερό.

Γυρίζει τότες ὁ νέος καί τή βλέπει μ' ἕνα πικρό χαμόγελο καί τῆς λέει:

Δέν εἶνε πράμα ν' ἀρρωστᾶ, πράμα νά θανατόνη. Σάν τήν ἀγάπη τήν κρυφή ποῦ δέν ξεφανερόνει.

Ἡ δασκάλισσα, ἄν καί φυσικά κᾶτι ἐννοίωσε, ἤ ὅμως ἤθελε νά παίξῃ καί νά περάσῃ τήν ὥρα τῆς, ἤ νοστιμεύουνταν ν' ἀκούσῃ κι' ἄλλα, κ' ἔκανε τήν ἀνήξερη ἀκόμα.

— Ἐχεις ἀγάπη μέσ τήν καρδιά σου, καθώς βλέπω, τοῦ λέει. Καί ποιά νᾶνε ἡ ἄτυχη αὐτή ἀγαπητικιά, ποῦ δέν τὸ ξέρει τί πόνο τήν ἔχεις;

Καί τῆς ῥίχτει τώρα μιὰ ματιὰ φλογισή ὁ Μυζήθρας καί τῆς λέει μέ φωνή σιγανή καί τρεμουλιαστή:

Ἀγγελικοῦλα ζάχαρη, κι' Ἀγγελικοῦλα μέλι

Κι' Ἀγγελικοῦλα κρού νερό, ποῦ πίνουν οἱ ἀγγέλοι.

Δέ μπορούσε πιά ἡ Ἀγγέλικα νά καμωθῇ πῶς δέν ἐννοίωθε. Ἄρχισαν νά τῆς ἔρχονται σύγκρουα. Δέν ἦταν φρόνιμο νά μείνῃ κοντά του. Μποροῦτε καί νά σκύψῃ νά τῆ φιλήσῃ. Τραβήχτηκε λοιπόν δυὸ βήματα, πήρε τὸν συνειθισμένο ἀέρα τῆς σάν ἐβλεπε ξένο, καί,

— Λοιπόν δέν ἔχει ὁ τοῖχος τίποτις, τοῦ λέει. Εὐχαριστῶ γιὰ τὸν κόπο σου, εὐχαρίστησέ μου καί τὸν κύρ Σπανό.

Ὁ Μυζήθρας τᾶχε χαμένα. Τὸν ἔδερε ἡ ἀγάπη καί ἡ ντροπή. Κυττάζει γύρω του νά δῇ πῶς νά φύγῃ χωρὶς νά τὸν ξαναδῇ ἢ περῆσῃ τῆς Ἀγγέλικα. Βλέπει τήν πόρτα ποῦ βγαίνανε τὰ κορίτσια τήν ἀνοίγει, καί ἴσια ἔξω χωρὶς μῆτε ν' ἀκουσθῇ τὸ περπάτημά του.

Σά βγήκε ἔξω ἀπ' τὴν αὐλή, καί κατέβαινε τὸν κατήφορο, καί τότε χτύπησε τὸ βραδυὸ ἀγεράκι, καί συνέφερε πάλι, χάθηκε ἡ ντροπή καί τοῦ ἔμενε μοναχῇ ἡ ἀγάπη. Καί σάν τραβήξε ἀκόμα παρακάτω, κ' εἶδε μπροστά του τὸν κάμπο, καί τὸ φεγγάρι νά παίξῃ στὰ κύματα, ξύπνησε τὸ λεβέντικό του χουδαρταλίκι μέσ τήν καρδιά του, καί διαλάληξε ἀμέσως ὁ κόσμος μέ τὸ τραγοῦδι του:

Καλονοχτίζω μιὰ ψυχὴ καί τόνομα δὲ λέγω.

Κι' ἄν μελετήσω τόνομα, βουρκώνουμε καί κλαίγω.

— Πῆτέ μου, πῆτέ μου κι' ἄλλα, νά σᾶς χαρῶ, ἀπ' αὐτὰ τὰ δαιμονισμένα λιανοτραγοῦδά σας, — ἔλεγε μιὰ βραδυὰ στὶς κοπέλλες ἡ Ἀγγέλικα, ἐκεῖ ποῦ ῥάβανε καί κεντούσανε γύρω στοῦ νυχτεριοῦ τὸ λυχνάρι. — Εἶνε γλυκὰ γλυκὰ καί νόστιμα, εἶνε μυρωδάτα σάν τὸ βασιλικό, πῆτέ μου κι' ἄλλα, πεθαίνω γιὰ τὰ χωριάτικὰ σας αὐτὰ ζουμπολάκια, ποῦ τὰ καταφρονεῖτε, καυμένες, καί δὲν ξέρετε τί θησαυρὸ ἔχετε! Ἄχ, χωριὸ καί πάλι χωριὸ! Ποῦ νᾶβρη

κανέναις ἕνα τέτοιο νυχτέρι στὴ χώρα! Ποῦ ν' ἀκούσῃ τέτοια μοσκομουρισμένα τραγοῦδια! Θὰ τὰ μάθω, θὰ τὰ μάθω κ' ἐγὼ αὐτὰ τὰ τραγοῦδια. Δὲ μπορῶ πιά νά ζήσω χωρὶς αὐτά.

Κι' ἄρχισε ἀμέσως νά φιλοτραγοῦδᾷ, σ' ἕνα σκοπὸ τοῦ χωριοῦ:

Κυπαρισσάκι μου ψηλό, σκύψε νά σοῦ λαλήσω,
Ἐγὼ δυὸ λόγια νά σοῦ πῶ, κι' ἀπὲ νά ξεψυχήσω.

Καί δὸς του γέλοια οἱ κοπέλλες, ποῦ πήγαιναν νά λωλαθοῦν μαζί τῆς.

— Τί ὁμορφα τὰ τραγοῦδᾷ, σὰ νά γεννήθηκε στὸ χωριὸ ἡ μαριολεμένη! φωνάζανε.

— Μπα! Καί μηγὰρ δὲ γεννήθηκα σὲ χωριὸ! Τὴν καημένη μέ φέρανε στὴ χώρα μικρὴ μικρὴ, — μῆτε μάννα εἶχα μῆτε πατέρα. Ὁ καημένος ὁ θεὸς μου ὁ παπᾶ Φέστας μέ πήρε στὴ χώρα καί μέ σπούδαξε. Τῆ θυμοῦμαι τὴ δύστυχη τὴ μάννα μου σὰ νᾶτανε χτές. Νά, ἐτῆς φρίνουνταν. Ὅλοι μοῦ λέγανε πῶς τῆς ἔμοιαζα.

Καί παίρνει μιὰ μαγουλίκα, καί τὴν τριγυρίζει στὸ κεφάλι τῆς, καί τίς βλέπει μέ μιάν ἡμερῆ καί συλλογισμένη ματιὰ. Ἦταν ἀληθινὴ ζωγραφιά τώρα.

Οἱ χωριατοπούλες κάθονται καί τῆ βλέπουν ἀμίλητες καί σιγνημένες. Δυὸ τρεῖς δακρῶσανε κιόλας.

— Εἶσαι δική μᾶς, Ἀγγέλικα, καί βγάλτο ἀπ' τὸ νοῦ σου πῶς θὰ μᾶς φραγκέψῃς, τῆς λέει μιὰ τους, ἡ μεγαλύτερη.

— Ἐγὼ νά σᾶς φραγκέψω, ἀγάπη μου; Θεὸς νά φυλάξῃ! Κοιτάξετε νά μὴ με φραγκέψετε σεῖς τώρα ποῦ ξανάγεινα πάλι χωριατοπούλα. Μιὰ βδομάδα καί θὰ μοῦ τραγοῦδᾷς τὸ τραγοῦδι τῆς νύφης.

Ἐμεινὼν ὅλες ξερὸς Βάζουν τὰ ἐργόχειρα χάμου, βλέπουν ἢ μιὰ τὴν ἄλλη, ἀρχινοῦν ἕνα τσιριχτὸ σὰ λωλές, πηδοῦν ὄρθιες, καί τριγυροῦν τὴν Ἀγγέλικα, νά μάθουν τί τρέχει.

— Ἀφήσατέ με, νά σᾶς τὰ πῶ. Θὰ με πνίξετε καημένες! Νά! ἀπλούστατο πράμα! Ἀγάπησα ἕνα παλικάρι, καί θὰ τὸ πάρω. Μὴ ζουλέψετε δέν εἶνε καμιανῆς ἀραβωνιαστικός. Εἶνε ἀπ' τὸν ἄλλο τὸ μαγαλᾶ. Δέν εἶνε γέρος, δέν εἶνε καί φτωχός. Δὲ ξέρει πολλὰ γράμματα, ξέρει ὅμως τὴν τέχνη του. Δὲ μπορεῖ νά μοῦ πῆ τὴν ἀγάπη του σὰ βιβλίο, ξέρει ὅμως καί τραγοῦδᾷ σάν τὸ πουλι μέσ τὰ δάση.

— Καί τόνομά του; φωνάζουν ὅλες.

— Τόνομά του; Ἐνα πράμα ποῦ γίνεται πολὺ νόστιμο μέ τὸ μέλι.

— Ὁ Μυζήθρας!! φωνάζει ἡ μεγαλύτερη.

— Λοιπόν ἐσὺ ποῦ τὸν ἐννοῖσες θάρθῃς νά στολίσῃς τὴ νύφη. Ὁ γάμος γίνεται στὸ σπίτι τοῦ προεστοῦ κύρ Σπανοῦ.

Κ' ἐτῆς ἔγεινε. Ὁ Σπανὸς πήρε ὅλη τὴ δου-

λειὰ ἀπάνω του, σὰν πατέρας τῆς ὁ καυμένος.

Ἡ Ἀγγέλικα, καὶ καλὰ νὰ γείνη νύφη σωστή τοῦ χωριοῦ. Μῆτε οἱ τρέμουντες ἔλειπαν, μῆτε τὰ χίλια ἄλλα στολίδια καὶ γλέντια, τοῦ κάνουν τοὺς χωριανούς νὰ λέν τὸ γάμο χαρά.

Ὅσο γιὰ τὸ γαμπρό, αὐτὸς πιά συμμαζεμὸ δὲν εἶχε. Ὡς καὶ στὴ στεφάνωση ἀπάνω, ἔσκυψε καὶ εἶπε τοῦ κυρ Σπανοῦ:

— Εἶμαι βασιλιάς, ἡ Ἀγγέλικα εἶνε κορόνα μου, καὶ τοῦ λόγου σου ὁ Βεζίρης μου.

Καὶ δὲν ἔλεγε ψέμματα. Σὰν ἀληθινὸς Βεζίρης τὴ βόλεψε τὴ δουλειὰ ὁ κυρ Σπανός. Αὐτὸς ἦταν ποῦ πῆγε καὶ τῆς φύσηξε τὴ φωτιά τῆς Ἀγγέλικας ὕστερ' ἀπ' ἐκεῖνη τὴ βραδυή. Αὐτὸς ἔλαμε καὶ τὴν προξενιά τῆς κυρὰ Μυζήθραινας, καὶ σὲ δυὸ βδομάδες ἦταν ὅλα τελειωμένα, καὶ ἡ κυρὰ Μυζήθραινα κατασταλαγμένη μετὰ τὸ γυῖοκα τῆς καὶ μετὰ τὴ νύφη τῆς, καὶ ἀποφασισμένη νὰ ζήσει μαζί τους, νὰ κοιτάζη, ἔλεγε, τὰ ἡγρονάκια τῆς, σὰν πῆγαινε ἡ Ἀγγέλικα στὸ Σκολειό.

Κ' ἐτζι νοικοκυρεύτηκε ἡ δασκάλισσα, ντύνονταν καὶ μιλοῦσε καὶ φέρνονταν σὰν ὅλον τὸν κόσμον, γλύτωσαν καὶ τοῦ χωριοῦ οἱ κοπέλλες ἀπ' τὴν τρέλλα νὰ θέλουν καὶ καλὰ νὰ φαίνονται Φράγκισσες.

ΤΑΣΟΣ ΚΑΛΟΓΙΑΝΝΟΣ

ΤΟ ΜΥΣΤΙΚΟΝ ΤΟΥ ΜΑΓΟΥ

ὑπὸ
ΑΝΔΡΕΟΥ ΔΩΡΗ

Συνέχεια, ἴδε σελ. 351

Κεφάλαιον Κ'.

Αἱ ἀνασκαφαὶ τοῦ καθηγητοῦ

Ὁ ἥλιος διέχεε τὰς φλογεράς ἀκτῖνάς του ἐπὶ τῆς πεδιάδος τοῦ Χαμαδάν, ἕνεκα δὲ τῆς θερμῆς ἐστάλαζεν ὁ ἰδρῶς ἀπὸ τὸ μέτωπον τῶν ἐργατῶν καὶ πολλοὶ ἐξ αὐτῶν κατάκοποι διέκοπτον τὴν ἐργασίαν καὶ ἀνεπαύοντο μετὰ ὅλας τὰς κραυγὰς καὶ τὰς παρατηρήσεις τῶν ἐπιστατῶν.

Εἰργάζοντο λοιπὸν:

Ναί, εἰογάζοντο καὶ ὁ κρότος τῆς σκαπάνης καὶ τῆς ἀξίνης ἀνορουσσιστῶν βαθεῖαν αὐλακα εἰς τὴν ἐσκληρυμένην γῆν ἀντήγει ὅπως κατὰ τὰς καλλιτέρας ἡμέρας τῆς, ὑπὸ τὸν Κερδίκ ἀποστολῆς. Ἀλλ' ἀντὶ τοῦ εὐλυγίστου ἀναστήματος τοῦ Μαυρικίου καὶ τῆς ἀδελφῆς του ἐφαίνετο τώρα συρόμενον τῆδε κακείσε βαρέως τὸ ἐλεφάντινον σῶμα τοῦ προέσσουτος Χάσελφρατζ διαβρόχου ἐκ τοῦ ἰδρῶτος, ἀπομάσσοντος τὸ φαλακρὸν μέτωπόν του, ἀποτείνοντος πρὸς τοὺς ἄνδρας σχινοτενεῖς ἀγορεύσεις εἰς ἀκατανόητον γλώσσαν τῆς ἰδίᾳς αὐτοῦ ἐφευρέσεως, μίγμα γερμανικῆς καὶ περσικῆς γλώσσης, αἵτινες δὲν ἐφαίνοντο ἐμποιοῦσαι μεγάλην ἐντύπωσιν ἐπ' αὐτῶν. Οἱ ἐργάται

ἦσαν οἱ ἴδιοι, οἵτινες εἶχον λιποτακτήσει ἐκ τῆς ὑπηρεσίας τοῦ Μαυρικίου μετὰ τὴν ἐκλειψιν, μὴ θέλοντες πλέον κατὰ τὸ λέγειν νὰ ὑπηρετήσωσι τοὺς ξένους. Μετὰ τὴν συνειθισμένην τῶν ἀπάθειαν καὶ τὴν πατροπαράδοτον ὀκνηρίαν καὶ ἀπροθυμίαν ἔσκαπτον νῦν διὰ λογαριασμὸν τοῦ καθηγητοῦ, χωρὶς νὰ ἀνησυχήσωσι ποσῶς ἂν ἀντέφασκον τώρα πρὸς ἑαυτούς, ἀμεριμνούντες νὰ μάθωσι διατὶ ἐκεῖνο τὸ ὅποιον χθὲς ἐφαίνετο παράνομον ἤτο σήμερον ἀξιέπαινον.

Ἀλλ' ὁ προέσσουτος ἐγίνωσκε τοῦτο καλῶς, ἐγκαταλείψας δὲ προσωρινῶς πᾶν σχέδιον περὶ θεραπείας τῶν ὀφθαλμῶν τοῦ Βασιλεως τῶν Βασιλέων εἶχεν ἀποσιωθῆ ὀλοφύχως εἰς τὴν κατάκτησιν τῆς ἐνόσας τοῦ Ἀβδούλ-Ἀζίμ. Τὰ πρῶτα ἀποτελέσματα τῆς ἐπιχειρήσεως ταύτης ἦταν κατ' ἀρχὰς μὲν ἡ ἀπαγόρευσις τῶν ἐργασιῶν τῆς ὑπὸ τὸν Κερδίκ ἀποστολῆς, εἶτα δὲ ἡ μεταβίβασις ἀξιολόγου ποσότητος χρυσῶν τὸ μὲν ἐκ τῶν χρηματοκιβωτίων τοῦ διοικητοῦ εἰς τὰς ὁδοιπορικὰς ἀποσκευὰς τοῦ σοφοῦ ὀφθαλμολόγου, εἰς ἀνταμοιβὴν χρηρηθεισῶν καὶ μελλουσῶν ἐκδουλεύσεων καὶ ὡς τίμημα φαρμάκου τινὸς διὰ τοὺς ὀφθαλμούς, κατ' αὐτοῦ ἐφευρεθέντος, τὸ ὅποιον ἐμελλε ν' ἀποδώσῃ εἰς τοὺς ὀφθαλμούς τῆς αὐτοῦ ἱψηλότητος τὴν ὀφθαλμικήν καὶ τὴν δύναμιν τῆς νεότητος, τέλος, καὶ τοῦτο ἤτο τὸ σπουδαιότατον ἀποτέλεσμα, τῆς προτροπῆς τοῦ Χέρ Χάσελφρατζ ὁ διοικητῆς διὰ φιομανίου κατὰ πάντα ἐγκύριον παρεχώρησεν αὐτῷ τὸ ἀποκλειστικὸν προνόμιον ν' ἀνασκάψῃ τοὺς εἰς τὴν πεδιάδα τύμβους ὑπὸ τὸν ῥητὸν ὄρον ὅτι πᾶν ὅ,τι ἤθελεν ἀνακαλυφθῆ θὰ παρεχωρεῖτο ἐξ ὀλοκλήρου εἰς τὸν διοικητὴν, ἀντὶ ἐννοεῖται, στοργῆλου ποσοῦ χρυσῶν νομισμάτων. Πρὸς τοῦτοις ὁ Χέρ Χάσελφρατζ εἶχε συνάψει μετὰ τοῦ ἑαυτοῦ του καὶ ἄλλην συμφωνίαν, ἀλλὰ μυστικὴν, δι' ἧς ἐπεφυλάσσετο νὰ παραχωρήσῃ εἰς τὸν διοικητὴν ὅ,τι αὐτὸς ἤθελε κρίνει ἐκ τῶν εὐρημάτων, νὰ ἀποκομίσῃ δὲ ἀθροῦτως ὅ,τι ἤθελε τοῦ φανῆ πολυτιμότερον.

Ἦρχισαν αἱ ἐργασίαι τρεῖς ἢ τέσσαρας ἡμέρας μετὰ τὴν ἐγκατάλειψιν τῶν ἀνασκαφῶν τοῦ Κερδίκ. ἀκολουθοῦσα δὲ διεύθυνσιν παράλληλον τῶν διακοπείσων ἐργασιῶν ἡ νέα ὑπὸ τὸν Χάσελφρατζ ἀποστολὴ ἀνέσκαπτε καὶ ἠρέυνα πυρετωδῶς. Τὴν ζῆλον τῶν ἐργατῶν ὑπεκρίνει διαρκῶς ὁ καθηγητῆς αὐτοπροσώπως, βοηθούμενος ὑπὸ ἐπιστατῶν ἐμμίσθων τῆς κυβερνήσεως, οἵτινες δὲν ἐδίσταζον νὰ συνοδεύσωσι τὰς διαταγὰς τῶν καὶ μετὰ σιγῶσεις ἐπὶ τῆς ῥάχους τῶν ὀκνηρῶν. Τοιοῦτοτρόπως προακινούμενοι οἱ ἐργάται εἰργάζοντο δραστηρίως αἱ τάφροι ὠρύσσοντο, ἐμπύνοντο βαθύτεραι καὶ μεγαλείτεραι καθ' ἑκάστην.

Ἐν τούτοις οὐδὲν ἀκόμη εἶχον ἀνακαλύψει καὶ παρὰ τὴν προστασίαν τοῦ Ἀβδούλ-Ἀζίμ ὁ προ-